

Dyslexiebeleid

Dyslexiebeleid Kennemer Lyceum

Dit document bevat de wijze waarop op het Kennemer Lyceum wordt omgegaan met de beoordeling van toetsen en examens van dyslectische leerlingen. Daarnaast wordt aangegeven van welke ondersteuningsmogelijkheden leerlingen gebruik kunnen maken tijdens toetsen en examens. De regels zijn gebaseerd op het *Landelijk Protocol Dyslexie*¹ en de brochure *Kandidaten met een beperking Centrale Examens VO en Rekentoets VO*² van het College voor Toetsen en Examens (CvTE).

Voor elke toets krijgt de leerling 20% extra tijd. Bij schoolexamens en eindexamens krijgt de leerling maximaal een half uur tijdverlenging, ongeacht de tijdsduur van het SE of CE.

Nederlands

Spelling wordt alleen getoetst bij schrijfofdrachten en spellingstoetsen.

- Schrijfofdrachten worden gemaakt op de computer met spellingcontrole.
- Indien de schrijfofdracht niet op de computer wordt geschreven, wordt een maximum van het aantal te behalen punten voor spelling afgetrokken. De sectie bepaalt hoeveel (zie ook het *Landelijk Protocol Dyslexie*, p. 85).

Bij toetsen gelden de volgende regels:

Fout rekenen:

- Grammaticale fouten.
- Werkwoordspelling.
- Spellingsfouten die voortkomen uit het niet toepassen van de regels.

Niet fout rekenen:

- Letteromdraaiing.
- Leerwoorden/weetwoorden: woorden die niet te herleiden zijn tot een regel die leerbaar is (bijvoorbeeld: caramél/karamel of leiden/lijden).
- Goede letters, maar in een verkeerde volgorde geschreven, waarbij het woord wel herkenbaar is.

(Voorwaarde in het dyslexieonderzoek is 'didactische resistentie': leerlingen kunnen deze fouten niet voorkomen omdat zij deze niet kunnen herkennen bij het nalezen.)

---

¹ Henneman, K. e.a. *Protocol Dyslexie Voortgezet Onderwijs*. 2013: KPC Groep

² [https://www.examenblad.nl/document/brochure-kandidaten-met-
een/2015/f=/brochure_kandidaten_met_een_beperking_vo_2015.pdf](https://www.examenblad.nl/document/brochure-kandidaten-met-
een/2015/f=/brochure_kandidaten_met_een_beperking_vo_2015.pdf)

Moderne vreemde talen

- Schrijfoopdrachten worden gemaakt op de computer met spellingscontrole.
- Indien de schrijfoopdracht niet op de computer wordt geschreven, wordt een maximum van het aantal te behalen punten voor spelling afgetrokken. De sectie bepaalt hoeveel (zie ook het *Landelijk Protocol Dyslexie*, p. 85).

Bij toetsen gelden de volgende regels:

Fout rekenen:

- Grammaticale fouten (denk aan meervoud -n / -s of werkwoordsvormen, e.d.)
- Een spelfout die de woordbetekenis verandert (bv. Engels: of/off, Frans: deviner / devenir, Duits: ist/isst, etc.).

Niet fout rekenen:

- Letteromdraaiing
- Weggelaten letters of juist één letter te veel, die bij de uitspraak niet hoorbaar zijn.
- Fonetisch gespelde woorden (*Landelijk Protocol Dyslexie* p. 99, zie ook Van Berkel, 2006).
- Goede letters, maar in een verkeerde volgorde geschreven, waarbij het woord wel herkenbaar is.

(Voorwaarde in het dyslexieonderzoek is 'didactische resistentie': leerlingen kunnen deze fouten niet voorkomen omdat zij ze niet kunnen herkennen bij het nalezen).

Klassieke talen:

Bij toetsen gelden de volgende regels:

Fout rekenen:

- Grammaticale fouten (denk aan letteromdraaiing, bv – ea i.p.v. – ae in de uitgang).
- Stijlfouten met betrekking tot het formuleren.
- Fouten in de weergave van namen (bv. Marcum i.p.v. Marcus of Elena i.p.v. Helena).
- Een spelfout die de woordbetekenis verandert.

Niet fout rekenen:

- Letteromdraaiing (indien het geen grammaticale fout betreft).
- Weggelaten letters of juist één letter te veel, die bij de uitspraak niet hoorbaar zijn.
- Fonetisch gespelde woorden (*Landelijk Protocol Dyslexie* p. 99, zie ook Van Berkel, 2006)
- Goede letters, maar in een verkeerde volgorde geschreven, waarbij het woord wel herkenbaar is.

Exacte vakken en zaakvakken

- Er worden geen spelfouten aangerekend, behalve wanneer dit de woordbetekenis verandert.
- Laat leerlingen, indien mogelijk, werken op een computer met spellingcontrole bij toetsen waarvoor veel geschreven moet worden.

Schoolexamens en centrale examens

Voor het examen gelden zowel landelijke afspraken als schoolafspraken. Landelijk gelden de regels zoals geformuleerd in de brochure *Kandidaten met een beperking Centrale Examens VO en Rekentoets VO* van het College voor Toetsen en Examens. Deze brochure verschijnt in september en is geldig voor de examinering in het betreffende schooljaar.

Cruciaal bij het beoordelen van spelling is het feit dat de school geen uitzondering mag maken voor dyslectische leerlingen op het schoolexamen:

Bij het schoolexamen zijn geen regels van het CvTE van toepassing. Wel is de algemene regelgeving van toepassing, die uitgaat van exameneisen voor iedereen en een beoordeling van alle kandidaten op grond van de voor iedereen geldende exameneisen. Het zonder meer schrappen van fundamentele exameneisen in het schoolexamen (spelling!) past niet binnen die uitgangspunten. Wel past daarbinnen een kritische kijk op de wijze waarop de spelling in het schoolexamen wordt beoordeeld. Krijgt de dyslectische leerling voldoende mogelijkheden om zijn zwakke spellingsvaardigheid door andere vaardigheden te compenseren, of wordt hij er (te?) hard en eenzijdig op afgerekend? (versie 2015, 1.6.2, p. 9)

Het *Landelijk Protocol Dyslexie* verwoordt dit als volgt:

*Aangepaste beoordelingen spelling en gebruik van spellinglijsten en/of regelkaarten zijn echter bij het schoolexamen niet toegestaan; bij het schoolexamen bepaalt de school zelf in welke mate spelling meeweegt bij de correctie. **De school mag daarbij geen uitzondering maken voor dyslectische leerlingen: de correctievoorschriften gelden voor alle leerlingen.** Wel kan een dyslectische leerling gebruik maken van een tekstverwerker met spellingscontrole. (p. 110)*

Voor de **schoolexamens** biedt de school de volgende ondersteuningsmogelijkheden aan:

- Leerlingen kunnen gebruik maken van een laptop met het programma Kurzweil.
- Leerlingen kunnen gebruik maken van een laptop met tekstverwerker.

Voor de **eindexamens** biedt de school de volgende ondersteuningsmogelijkheden aan:

- Leerlingen kunnen gebruik maken van een laptop met het programma Kurzweil.
- Leerlingen kunnen gebruik van een Daisyspeler (deze moet zelf worden aangeschaft).
- Leerlingen kunnen gebruik maken van een laptop met tekstverwerker.

Deze faciliteiten moeten tijdens het examenjaar vóór 10 september aangevraagd zijn bij de eindexamensecretaris (dit in verband met het aanmelden bij DUO en de Inspectie) en al tijdens het voortraject gebruikt zijn door de leerling.